

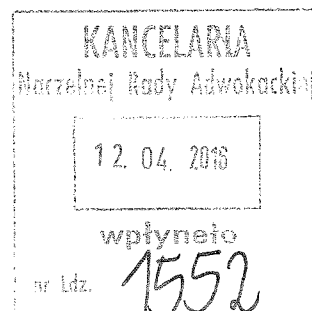

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Adam Podgórski

6175-WR-173-89/16

Warszawa, dnia 6 kwietnia 2016 r.

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

Pan Andrzej Zwara

Szanowny Panie Prezesie,

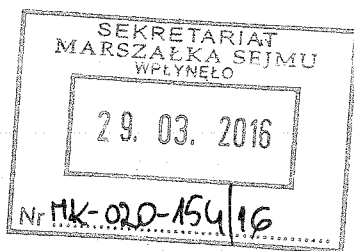
Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję - w trybie art. 58 pkt 9 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r. poz. 615 z późn. zm.) poselski projekt ustawy o ustanowieniu 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez OUN i UPA na obywatelach polskich Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Wojciech Bakun), z prośbą o wyrażenie opinii.

Z poważaniem

Klub Parlamentarny Kukiz'15

Warszawa, dnia 29.03.2016

**Grupa Posłów na Sejm RP
Klubu Parlamentarnego
Kukiz'15**

**Szanowny Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483) oraz art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r., poz. 32 t.j. z późn. zm.) niżej podpisani posłowie składają projekt ustawy:

- o ustanowieniu 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez OUN i UPA na obywatelach polskich Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej.

Na podstawie art. 34 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy Pana Posła Wojciecha Bakuna.

Ustawa

z dnia

o ustanowieniu 11 lipca Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA na obywatelach polskich Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej.

PREAMBUŁA

Potępiając zbrodnię ludobójstwa dokonaną w czasie i po II wojnie światowej przez grupy oraz oddziały nacjonalistów ukraińskich, w szczególności z Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN) i Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA), na obywatelach polskich zamieszkujących tereny Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej oraz oddając hołd ofiarom, w tym mieszkańcom miejscowości zaatakowanych w dniu 11 lipca 1943 roku, stanowi się co następuje:

Art. 1

Dzień 11 lipca ustanawia się Narodowym Dniem Pamięci Ofiar Ludobójstwa OUN-UPA na obywatelach polskich Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa OUN-UPA na obywatelach polskich Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej jest świętem państwowym.

Art. 3

Wszystkie instytucje i organy państwowe obowiązane są w tym dniu do wywieszenia flagi państwowej.

Art. 4

Ustawa wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zbrodnie, które w latach 40. XX wieku popełnione zostały przez OUN-UPA na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej, do tej pory nie doczekały się wystarczającego potępienia przez państwo polskie. Nigdy nie zostały nazwane w zgodzie z prawdą historyczną - ludobójstwem. Zachodzi więc konieczność należytego upamiętnienia ofiar tychże zbrodni.

1. Geneza terminu „ludobójstwo” (Genocide)

Na podstawie wieloletnich badań prowadzonych przez polskiego prawnika Rafała Lemkina nad eksterminacją grup narodowościowych i religijnych (na przykładzie dezintegracji społeczności ormiańskiej w Turcji w latach 1915-1918) w prawie międzynarodowym ukształtowało się pojęcie Genocide – ludobójstwo. W dniu 09 grudnia 1948 r. została przyjęta przez Narody Zjednoczone definicja zbrodni ludobójstwa (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide). Powstała ona w szczególności w oparciu o referat Lemkina pt. *Czyny stanowiące zagrożenie ogólne (międzypaństwowe) uznane za przestępstwa prawa narodów*. Wcześniej był on odczytany na V Konferencji dla Unifikacji Prawa Karnego w Madrycie w październiku 1933 r. W referacie tym użyte zostało pojęcie „akty barbarzyństwa”. Lemkin w 1944 r. w pracy *Axis Rule in Occupied Europe. Laws of Occupation, Analysis of Government, Proposals for Redress* doprecyzował pojęcie „ludobójstwa” (ang. Genocide). W pracy tej pojawia się kategoria „ludobójstwo” jako „nowego terminu i nowej koncepcji”, określających zjawisko totalnego niszczenia narodów i grup etnicznych jako ludobójstwo. W świetle wspomnianej pracy:

„Ludobójstwo niekoniecznie oznacza natychmiastowe zniszczenie jakiegoś narodu [...] Jest raczej zamierzone dla oznaczenia skoordynowanego planu różnorodnych akcji skierowanych na zniszczenie fundamentów grup narodowych, w celu unicestwienia samych tych grup. Celem takiego planu byłby rozkład instytucji politycznych i społecznych, kultury, języka, uczuć narodowych, religii i egzystencji gospodarczej grup narodowych, jak również zniszczenie bezpieczeństwa osobistego, wolności, zdrowia, godności a nawet życia jednostek należących do takich grup. Ludobójstwo jest wymierzone przeciw grupie narodowej jako jednostce, zaś akcje z tym związane wymierzone są przeciw poszczególnym ludziom, nie w charakterze indywidualnym, lecz jako członkom grupy narodowej” (Axis Rule, s. 79).

11 grudnia 1946 roku Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych uznało, że ludobójstwo jest zbrodnią w świetle prawa międzynarodowego. Konwencją z 9 grudnia 1948 roku zatwierdziło i ratyfikowało akt w sprawie zapobiegania i karania za zbrodnię ludobójstwa. Zgodnie z

Artykułem 2 tej Konwencji ONZ ludobójstwem jest czyn: dokonany w zamiarze zniszczenia w całości lub części grup narodowych, etnicznych, rasowych lub religijnych.

2. Dowody zbrodni ludobójstwa.

Charakter zbrodni dokonanych przez ukraińskich nacjonalistów w okresie II wojny światowej i bezpośrednio po niej na ludności Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej jest w pełni zgodny z definicją ludobójstwa, zapisaną zarówno w pracach Lemkina, jak też w Artykule 2 Konwencji ONZ z grudnia 1948 roku. O ich skali świadczy dokumentacja zawarta w pracy Władysława i Ewy Siemiaszków *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939-1945* (Warszawa 2000, t. I i II), będącej pierwszą publikacją napisaną w oparciu o zebrany materiał dowodowy (przede wszystkim dużą ilość zeznań ocalałych z ludobójstwa). Jej znaczenia nie umniejsza fakt, że głównie dotyczy ona województwa wołyńskiego.

Badania nad zbrodnią ludobójstwa na terenie Wołynia na obywatelach polskich II Rzeczypospolitej Polskiej w latach II wojny światowej, mimo że rozpoczęły się długo po tych wydarzeniach są stosunkowo dobrze zbadane. Liczba zebranych świadectw dokumentujących zbrodnie OUN-UPA unaocznia przerażającą ich skalę. Wstrząsające relacje ocalałych (często wskutek pośpiechu ukraińskich zbrodniarzy w wykonywaniu egzekucji) ukazują niezwykle okrucieństwo sprawców. Kulminacją działań eksterminacyjnych OUN-UPA była akcja przeprowadzona 11 lipca 1943 roku, kiedy to równocześnie zaatakowano około stu miejscowości. Zginęło wtedy w ciągu jednego dnia kilka tysięcy Polaków. Zaatakowani w niedzielę zostali w znacznej części zaskoczeni w kościołach katolickich, gdzie sprawowano obrzędy religijne - typowe dla polskiej grupy narodowościowej. W wielu relacjach, zawartych w zarówno w wymienionej publikacji, jak i w wielu innych, mowa jest również o niszczeniu wszelkich dóbr materialnych należących do tej grupy narodowościowej: domów, zabudowań gospodarczych, sadów, miejsc śakralnych i innych rzeczy uniemożliwiających identyfikację narodową, etniczną czy religijną ofiar. Liczbę ofiar, które zginęły z rąk OUN-UPA szacuje się na 130-200 tysięcy.

Ideowym źródłem zbrodni ludobójstwa OUN-UPA na Kresach Wschodnich II RP stała się ideologia nacjonalizmu ukraińskiego przedstawiona w pracy Dmytro Doncowa "Nacjonalizm"; w której pojawia się wiele wskazówek do takiego zbrodniczego postępowania. Przykładem jest tytuł rozdziału IV (str 177 wyd. I-sze 2008): "Fanatyzm i "amoralność" jako czwarty postulat wolicjonalnego nacjonalizmu" w tytule są określone i sugerowane działania nacjonalistów ukraińskich. Zwrot pojawiający się w tekście tego rozdziału "Wszelka nowa idea jest nietolerancyjna" narzuca wizję krwawej przemocy wobec oponentów.

Ten ideolog ukraiński, jednocześnie tłumacz ideowej pozycji Adolfa Hitlera na język ukraiński formułuje idee bardzo zbliżone do myśli i postulatów wodza III Rzeszy Niemieckiej zawartych w "Main Kampf".

Ideologia i formowanie grup wykonawczych zbrodni ludobójstwa były przygotowywane przez lata. Musiała pojawić się tylko dogodna okazja do ich realizacji. Stał się nią wybuch II wojny światowej. W wyniku współpracy części ukraińskich nacjonalistów z hitlerowskimi Niemcami w 1941 r. utworzone zostały jednostki „Nachtigall” i „Roland”, zaś 28 kwietnia 1943 r. powołana została 14 ochotnicza dywizja SS „Galizien”. Powstały także oddziały policji ukraińskiej, które przekształciły się w UPA, głównego sprawcę ludobójstwa dokonanego na obywatelach polskich na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej. Wielu członków tych jednostek bojowych należało do organizacji przedwojennej OUN (Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów), która w okresie 1933-1934 była pod przywództwem Stephana Bandery, skazanego w II RP prawomocnym wyrokiem na karę śmierci (zamienioną w akcie łaski na dożywocie). Organizacja ta była odpowiedzialna za liczne akty terrorystyczne w okresie dwudziestolecia międzywojennego (praca dr Lucyny Kulińskiej pt *Działalność terrorystyczna i sabotażowa nacjonalistycznych organizacji ukraińskich w Polsce w latach 1922-1939*).

Należy zaznaczyć, że z rąk zbrodniarzy z OUN-UPA śmierć poniosło również wiele tysięcy Ukraińców, niezgadających się z nacjonalistyczną wizją Doncowa. W świetle ustaleń, także ukraińskich historyków, liczba ofiar pochodzenia ukraińskiego wynosi ok. 80 tysięcy osób. Mieści się w niej też kilka tysięcy osób, określanych mianem „Sprawiedliwych Ukraińców”, tj. Ukraińców, którzy próbowali ratować i często ratowali życie swoim polskim sąsiadom. W związku z powyższym nie ma żadnych wątpliwości, że zbrodnie dokonane przez ukraińskie nacjonalistyczne bojówki były ludobójstwem.

3. Przykłady upamiętnień ludobójstwa (*Genocide*) w świadomości międzynarodowej.

Przykładów upamiętniających zbrodnię ludobójstwa na społecznościach różnych narodów świata jest wiele i w pełni zasadnym jest, by również Polska upamiętniła ofiary ludobójstwa OUN-UPA dokonanego na obywatelach polskich na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej. Poniżej Wnioskodawca wskazuje kilka z takich przykładów:

Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu (ang. Holocaust Memorial Day or Holocaust Remembrance Day). Wyznaczony 1 listopada 2005 roku przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. Obchodzony jest 27 stycznia, w rocznicę odbicia obozu Auschwitz-Birkenau z rąk Niemców przez Armię Czerwoną.

Ormiański Dzień Pamięci o Ludobójstwie, będący ormiańskim świętem narodowym, obchodzonym 24 kwietnia w Armenii i na całym świecie wśród Ormian. Upamiętnia on ludobójstwo dokonane na Ormianach przez Turków w latach 1915-1918.

Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa w Rwandzie (ang. Day of Remembrance of the Victims of the Rwanda Genocide), obchodzony 7 kwietnia. Ustanowiony on został przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 23 grudnia 2003 roku.

Projekt ustawy nie rodzi skutków dla budżetu państwa oraz jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.